

**FACULTAT DE CIÈNCIES POLITIQUES I SOCIOLOGIA
UNIVERSITAT AUTÒNOMA BARCELONA**

ORGANITZACIÓ I RELACIONS LABORALS (21078)

Curs: 2009-2010

Professor: Ramon de Alós

Departament de Sociologia

Horari tutories: al despatx B3-187; telèfon 935812419;
ramon.dealos@uab.cat.

OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA

Conèixer la teoria i els conceptes bàsics utilitzats en l'estudi de les relacions laborals. Estudiar els actors socials en relacions laborals, les seves funcions i estratègies, així com les transformacions més recents. Estudiar els mecanismes de regulació institucional del mercat laboral, les relacions de conflicte i negociació, i les tendències de canvi. Conèixer les principals línies de reflexió teòrica en l'estudi de les relacions laborals. A partir dels conceptes utilitzats, interpretar les relacions laborals a Catalunya, Espanya i Europa. Conèixer les principals fonts d'informació al respecte.

TEMARI

1. INTRODUCCIÓ

- 1.1. Delimitació conceptual de l'objecte d'estudi de les relacions laborals. Significats de relacions laborals, formes alternatives de regulació de les condicions d'ocupació i naixement de la disciplina.

2. LA CONSTRUCCIÓ DE LA TEORIA DE LES RELACIONS LABORALS

- 2.1. L'empresa i les relacions socials des dels autors clàssics: Marx, Durkheim i Weber.
- 2.2. L'emergència de la teoria a partir dels anys vint: les escoles de Wisconsin, Relacions Humanes i Oxford.
- 2.3. La consolidació teòrica a finals dels 50 i 60: corrents estructural-funcionalista, marxista i neocorporativisme.
- 2.4. L'aportació en el camp de la lògica de l'acció col·lectiva: Olson, Offe i la perspectiva institucionalista.
- 2.5. Conflicte i negociació en relacions laborals. Les perspectives del conflicte i de la cooperació. Les funcions socials del conflicte. Tipologies de conflictes laboral i la seva evolució històrica.

3. ELS ACTORS SOCIALS EN LES RELACIONS LABORALS

- 3.1. La representació dels treballadors: l'organització sindical i la representació unitària. Tipologia de sindicats. Demandes i estratègies dels sindicats. Perspectiva històrica del sindicalisme i composició de classe. Model fordista, sindicalisme de masses i afiliació. Canvis en el treball i crisi del sindicalisme fordista. El individu en les relacions laborals. Noves formes de representació del treballador?

- 3.2. Empresaris i organització empresarial. Les dues lògiques de l'acció empresarial: emprenedors i empleadors. Demandes i estratègies empresarials. Les organitzacions empresarials i la política. Noves tendències en la representació empresarial.
- 3.3. L'Estat en les relacions laborals. Models d'intervenció de l'estat. Les funcions de l'estat en relacions laborals: dret laboral, legitimació i cohesió social o ordre social; relacions laborals i economia. Estat del Benestar i corporativisme: la construcció del consens i legitimació en el capitalisme avançat. Noves tendències d'intervenció de l'estat des dels anys 80.
- 3.4. Els actors socials en el nostre entorn.

4. L'ACCIÓ COL·LECTIVA I LES RELACIONS SOCIALS D'OCUPACIÓ

- 4.1. La negociació col·lectiva. Concepte, origen històric, principals dimensions i condicionants de la negociació col·lectiva. Mercat de treball i estratègies de negociació: estat de la qüestió.
- 4.2. Negociació col·lectiva i concertació social en l'àmbit de la política pública. Política de rendes i política d'ocupació: la lògica dels pactes socials. Coordinació, abast i límits de la política europea d'ocupació.
- 4.3. Conflictivitat laboral. Característiques i tendències en la conflictivitat laboral. Diferències per països. Noves formes de conflictivitat laboral: del conflicte industrial al conflicte terciari.
- 4.4. La participació dels treballadors. Significat i models de participació. Democràcia industrial *versus* gestió de recursos humans.
- 4.5. Models de relacions laborals comparats: llatí, centre europeu, anglosaxó i altres.
- 4.6. Negociació col·lectiva i concertació social al nostre entorn: referències a Catalunya, a Espanya i a la Unió Europea.

5. CONCLUSIONS: LES TRANSFORMACIONS DE LES RELACIONS LABORALS

- 5.1. Els límits de la teoria de les relacions laborals. Gènere, ètnia i classe en la teoria de les relacions laborals. De les relacions laborals a les relacions d'ocupació?
- 5.2. Principals tendències en les relacions laborals a l'empresa. Canvis en els models organitzatius empresarials, estratègies de flexibilització i relacions laborals: direcció de personal i gestió de recursos humans. Relacions laborals *versus* gestió de recursos humans.
- 5.3. Globalització econòmica, integració europea i teories de la convergència i la divergència.
- 5.4. Deslocalització industrial, responsabilitat social corporativa, sindicats i ONGs.
- 5.5. Principals reptes que afecten als actors socials en les relacions laborals avui.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

- Köhler, H.-D.; Martín Artiles, A. (2007): *Manual de la sociología del trabajo y de las relaciones laborales*. Madrid: Delta Publicaciones.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA

- Ackers, P.; Wilkinson, A. (eds., 2003): *Understanding Work and Employment. Industrial Relations in Transition*. Oxford: Oxford University Press.
- Alós Moner, R.de; Martín Artiles, A. (2002): *Teories del conflicte i negociació laboral. Una perspectiva sociològica*. Barcelona: UOC.

- Baglioni, G.; Crouch, C. (comps., 1992): *Las relaciones laborales en Europa. El desafío de la flexibilidad*. Madrid: MTSS.
- Beneyto, P.J. (2008). 'El sindicalismo español en perspectiva europea: de la anomalía a la convergencia'. *Cuadernos de Relaciones Laborales*, v. 26, n. 1: 57-88.
- Crouch, C.; Traxler, F. (1995): *Organized Industrial Relations in Europe: What Future?*. Aldershot: Ashgate.
- Consejo Económico y Social (2008): *España 2007. Economía, trabajo y sociedad. Memoria sobre la situación socioeconómica y laboral de España*. Madrid: CES
- Dunlop, J.T (1978): *Sistemas de relaciones industriales*. Barcelona: Península.
- Edwards, P. (eds., 2002): *Industrial Relations. Theory and Practice*. Malden: Blackwell.
- European Commission (2009): *Industrial Relations in Europe 2008*. Luxembourg: European Communities.
- García Calavia, M.A. (2008): *Sociologia de les relacions laborals*. València: Universitat de València.
- Hyman, R. (1980): *Relaciones Industriales: una introducción marxista*. Madrid: Blume.
- Hyman, R. (2001): *Understanding European Trade Unionism. Between Market, Class & Society*. London: SAGE Publications.
- Hyman, R.; Ferner, A. (eds., 1994): *New Frontiers in European Industrial Relations*. Oxford: Basil Blackwell.
- Kelly, J. (1998): *Rethinking Industrial Relations*. London: Routledge.
- Kochan, T.A.; Katz, H.C.; McKersie, R.B. (1993): *La transformación de las relaciones laborales en los Estados Unidos*. Madrid: MTAS.
- Martin, A.; Ross, G. (1999): *The Brave New World of European Labor. European Trade Unions at the Millenium*. New York: Berghahn Boks.
- Martín Artiles, A. (2002). 'Teorías sociológicas de las relaciones laborales'. A *Teoría de las relaciones laborales. Fundamentos*, ed. per J.M. Blanch et al. Barcelona: UOC.
- Martín Artiles, A. (2002). 'Actores y modelos de relaciones laborales'. A *Teoría de las Relaciones Laborales. Desafíos*, ed. per J.M. Blanch i altres. Barcelona: UOC.
- Miguélez, F.; Prieto, C. (eds., 1999): *Las relaciones de empleo en España*. Madrid: Siglo XXI.
- Poole, M. (1993): *Relaciones industriales. Modelos y orígenes de la diversidad nacional*. Madrid: MTSS.
- Rubery, J.; Wilkinson, F. (eds., 1994): *Employer Strategy and the Labour Market*. Oxford: Oxford University Press.
- Streeck, W. (1987): 'The Uncertainties of Management in the Management of Uncertainty: Employers, Labor Relations and Industrial Adjustments in the 1980s'. *Work, Employment & Society*, v. 1, n. 3: 281-308.
- Van Ruysseveldt, J.; Huiskamp, R.; van Hoof, J. (eds., 1995): *Comparative Industrial & Employment Relations*. London: Sage Publications.
- Waddington, J.; Hoffman, R. (eds., 2000): *Trade Unions in Europe. Facing challenges and searching for solutions*. Brussels: European Trade Union Institute.
- Windmuller, J.P. (1989): *Nueva consideración de la negociación colectiva en los países industrializados*. Madrid: MTSS.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

L'alumne s'ha d'acollir a un dels dos procediments següents, que són alternatius en primera convocatòria: a) examen final; b) avaluació contínua.

- a) Examen final. Consistirà en un examen de tipus tradicional sobre el conjunt dels temes de l'assignatura i la bibliografia bàsica corresponent.
- b) Avaluació contínua. Comporta l'assistència i participació habitual a classe (com a mínim s'ha de participar en el 75% dels exercicis i treballs que es facin a classe). La nota final es compon de la suma de dues parts. Cada una d'elles s'ha d'aprovar per superar l'assignatura:
 - Treballs realitzats a classe durant el curs. Aquests treballs consistiran en exercicis de comprensió i d'aplicació de cada una de les parts del programa i l'aplicació al nostre entorn (60% de la nota final).
 - Presentació i participació en els seminaris sobre lectures específiques (40% de la nota final), segons s'explicarà a classe.

L'alumne que suspengui en primera convocatòria pel procediment d'avaluació contínua haurà d'anar a examen final en segona convocatòria.